

Якимчук Т.В.,

асистент кафедри менеджменту

Національного університету харчових технологій

м. Київ, Україна

СУТНІСТЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ

У гонитві за досягненням бажаного рівня добробуту та задоволенням суспільних потреб, суб'єкти господарювання завдають шкоди навколишньому природному середовищу та знищують природні багатства. В результаті екологічний стан досяг критичного рівня та викликає занепокоєння серед науковців та пересічних громадян, а вирішення екологічних проблем стає вкрай актуальним і потребує не лише практичних вмінь, а й теоретичної обізнаності.

У боротьбі за зменшення рівня забруднення та покращення якості життя населення важливе значення має урахування екологічних наслідків прийнятих управлінських рішень суб'єктами господарювання, дотримання балансу між потребами людини та природи. Найбільш ефективним способом вирішення екологічних та економічних проблем є альтернативні напрями їх розв'язання, які базуються на розвитку галузей та видів діяльності і безпосередньо не пов'язані з експлуатацією природних ресурсів та охороною навколишнього середовища. До таких способів належить і екологічна реструктуризація [3].

Поняття «екологічна реструктуризація» є порівняно новим в українській науковій економічній літературі і використовується досить рідко. Частіше вчені-економісти говорять про врахування соціальних та екологічних наслідків реструктуризації, яка спрямована на фінансове оздоровлення підприємств.

Проведення екологічної реструктуризації має на меті не тільки вирішення екологічних проблем, а й досягнення економічного ефекту, частіше за все за рахунок впровадження передових інноваційних технологій. Тому, у окремих наукових працях екологічна реструктуризація ототожнюється з еколого-

економічною чи еколого-інноваційною. Відомі нам визначення поняття «екологічна реструктуризація» і тотожні йому, представлені у табл. 1.

Таблиця 1

Визначення екологічної реструктуризації

№	Джерело	Визначення
1	2	3
1.	[1, с. 58]	Екологічна реструктуризація повинна передбачати раціональне використання природних ресурсів, дотримання нормативів шкідливих впливів на навколишнє природне середовище, утилізацію, знешкодження шкідливих речовин і відходів або повну їх ліквідацію, розподіл фінансових ресурсів за пріоритетними екологічними заходами, умови функціонування екосистем для прийняття управлінських рішень щодо екологічної безпеки при виробництві товарів (робіт, послуг).
2.	[2, с. 139]	Еколого-економічна реструктуризація – структурна перебудова елементів, які формують діяльність господарюючих суб'єктів, орієнтована на пріоритетний розвиток високотехнологічних та ресурсозберігаючих виробництв, направлених на підвищення інвестиційної привабливості, підвищення конкурентоспроможності та ріст ефективності їх діяльності з урахуванням збереження навколишнього середовища.
3.	[5, с. 139]	Еколого-інноваційна реструктуризація – комплексна оптимізація системи еколого-інноваційного функціонування шкідливих підприємств відповідно до вимог зовнішнього середовища, спрямована для забезпечення еколого-економічного сталого розвитку та підвищення еколого-економічної ефективності і конкурентоспроможності виробництва шкідливих підприємств, ураховуючи сучасні новітні підходи та інноваційні технології до екологічної безпеки, що забезпечують мінімальний несприятливий вплив на природне навколишнє середовище.
4.	[4, с. 130]	Еколого-економічна реструктуризація – це перепроєктування тих процесів створення споживчої цінності, які пов'язані із забезпеченням природними ресурсами чи впливом на навколишнє природне середовище.

Проаналізувавши, вказані у табл. 1 тлумачення даного терміну, можна зробити висновок, що екологічна реструктуризація суб'єкта господарювання – заходи, основою яких є зміна структури суб'єкта господарювання чи її елементів

під впливом факторів середовища його функціонування з метою адаптації до нових умов господарювання, створення екологічно безпечних умов виробництва та досягнення мінімально несприятливого впливу на навколишнє природне середовище.

Екологічна реструктуризація може здійснюватись на макроекономічному, галузевому рівні чи на рівні підприємств.

На макроекономічному рівні екологічна реструктуризація проводиться з метою зміни пропорцій в структурі економіки для більш ефективного використання всіх видів ресурсів та зменшення навантаження на навколишнє природне середовище шляхом стабілізації росту і об'ємів виробництва природоексплуатуючих, ресурсодобувних галузей при швидкому розвитку на сучасній технологічній основі всіх виробництв природно-продуктової вертикалі; збільшенні питомої ваги наукоємних галузей, від яких багато в чому залежить перехід до сталого розвитку.

Метою екологічної реструктуризації на галузевому рівні є зменшення негативного впливу на навколишнє середовище шляхом закриття екологічно та економічно неефективних підприємств поряд з будівництвом нових чи реконструкцією вже функціонуючих у галузі підприємств.

Метою екологічної реструктуризації промислових підприємств є зменшення питомих показників витрат природних ресурсів і забруднень, покращення умов праці працівників, адаптації до нових умов державного регулювання, вимог суспільства та підвищення конкурентоспроможності продукції на національному та світовому ринках. Екологічна реструктуризація на рівні підприємств може здійснюватись у формі репрофілювання підприємств на екологічні потреби або у формі перебудови структури управління шляхом впровадження системи екологічного менеджменту.

Література:

1. Акуленко В.Л., Мамчук І.В. Екологічна реструктуризація з елементами екологічного менеджменту // Вісник СумДУ. Серія Економіка. – 2009. - №1. – С. 52-59.

2. Барна П.В. Определение необходимости проведения эколого-экономической реструктуризации промышленных предприятий // Актуальні проблеми економіки. – 2009. - №3 (93). – С. 138-143.

3. Дубас Р.Г. Економіка природокористування. Навчальний посібник. – (2-ге вид.). – К.: КНТ, 2009. – 448с.

4. Кислий В.М., Бондар Т.В. Концепція забезпечення стратегічної конкурентоспроможності промислового підприємства з урахуванням екологічного фактора // Механізм регулювання економіки. – 2010. - №3. Т.1. – С. 122-132.

5. Савченко К.В., Мамчук І.В. Методичні підходи до обґрунтування еколого-інноваційної реструктуризації підприємства // Вісник СумДУ. Серія Економіка. – 2010. - №1. Том 2. – С. 138-145.